

Een archeologisch inventariserend veldonderzoek (IVO) door middel van proefsleuven op terrein 'European' te Emmen (Dr.).

M.J.M. de Wit & S.J. Tuinstra

ARC-Rapporten 2003-51

Groningen
13 oktober 2003
ISSN 1574-6887

1 Inleiding

1.1 Objectgegevens

ARC-Projectcode	2003/124
Provincie	Drenthe
Gemeente	Emmen
Plaats	Emmen
Toponiem	Europan
Kaartblad	17H
Coördinaten	256.700/533.600
Periode	–
Type object	–
Type bodem	Esdek op keileem
Geomorfologie	Hondsrug

1.2 Aanleiding van het onderzoek

De gemeente Emmen heeft het terrein Europaan aangewezen als locatie voor toekomstige woningbouw. Europaan heeft een totale oppervlakte van 3 hectare. Hier van is het grootste deel verstoord. Deze bodemverstoring is het gevolg van de voormalige functie van het terrein; hier heeft tot voor kort een scholencomplex gestaan. Tijdens een verkennend archeologisch booronderzoek dat door Archaeological Research & Consultancy (ARC bv) op 19 september 2002 werd uitgevoerd, bleek dat alleen het voormalige sportveldje van het scholencomplex een intacte bodemopbouw had (De Wit in voorbereiding). De bodemopbouw bestaat uit matig tot sterk zandige leem waarop een pakket matig fijn zand aanwezig is. Daarop ligt een pakket humeus zand, het esdek.

Essen, in de Middeleeuwen opgebrachte lagen plaggen en mest ten behoeve van akkerverbetering, dekken het oudere landschap af en beschermen de eventueel in de bodem aanwezige archeologische sporen en vondsten. Indien het esdek nog aanwezig is op een terrein, is de kans groot dat de zich onder het esdek bevindende archeologica goed bewaard zijn.

Terrein 'Europaan' ligt in de directe nabijheid van de Noordbarger es. Dit terrein heeft een zeer grote archeologische waarde. De opgravingen die hier de uitbreidingswerkzaamheden van het Noorder Dierenpark voorafgingen, lieten zien dat de Noordbarger es een lange doorlopende bewoningsgeschiedenis heeft. De oudste sporen dateren uit het Neolithicum (graven van de Enkelgrafcultuur, ca. 2800 v. Chr.) en de jongste uit de Volksverhuizingtijd (5e eeuw n. Chr.; De Wit 1999; De Wit 2002).

De Provinciaal Archeoloog van Drenthe, dr. W.A.B. van der Sanden, adviseerde de gemeente Emmen op het intacte deel van terrein 'Europaan' een vervolgonderzoek uit te laten voeren. Dit onderzoek werd op 21 en 22 juli 2003 uitgevoerd door ARC bv. De veldploeg bestond uit mw. drs. G.M.A. Bergsma (assistent veldtechnicus), dhr. B. Huizenga (grondwerker), drs. S.J. Tuinstra (veldarcheoloog) en drs. J.R. Veldhuis (veldtechnicus). De graafmachine werd geleverd door fa. Basten, met als machinist dhr. J. Bergman.

1.3 Ligging van het onderzoeksgebied

Het onderzoeksgebied ligt tussen de Hondsrugweg, de Van Schaikweg, de Wenning en de Klokkeslag (afb. 1).

1.4 Doel van het onderzoek

Het archeologisch vervolgonderzoek moest antwoord geven op een aantal specifieke vragen, zoals opgesteld in het Programma van Eisen (PvE):

- 1 Hoe is het gesteld met het bodemarchief ter plaatse, zowel in horizontale als in verticale zin?
- 2 Hoe is het gesteld met de conservering van het vondstmateriaal?
- 3 Is er een relatie te leggen tussen de vondsten en de grondsporen?
- 4 Wat is de aard en de ouderdom van de aangetroffen bewoningssporen? Strecken deze zich over de hele onderzoekslocatie uit? Bestaat er de mogelijkheid de vondsten of grondsporen te verbinden met de resultaten van het onderzoek op de Noordbarger es?
- 5 Hoe zeldzaam zijn de aangetroffen sporen binnen de archeoregio en hoe groot is de informatiewaarde?
- 6 Biedt de locatie mogelijkheden het toenmalige landschap en de exploitatie daarvan te reconstrueren?
- 7 Welke graad van waardering dient aan het onderzoeksgebied te worden gegeven?

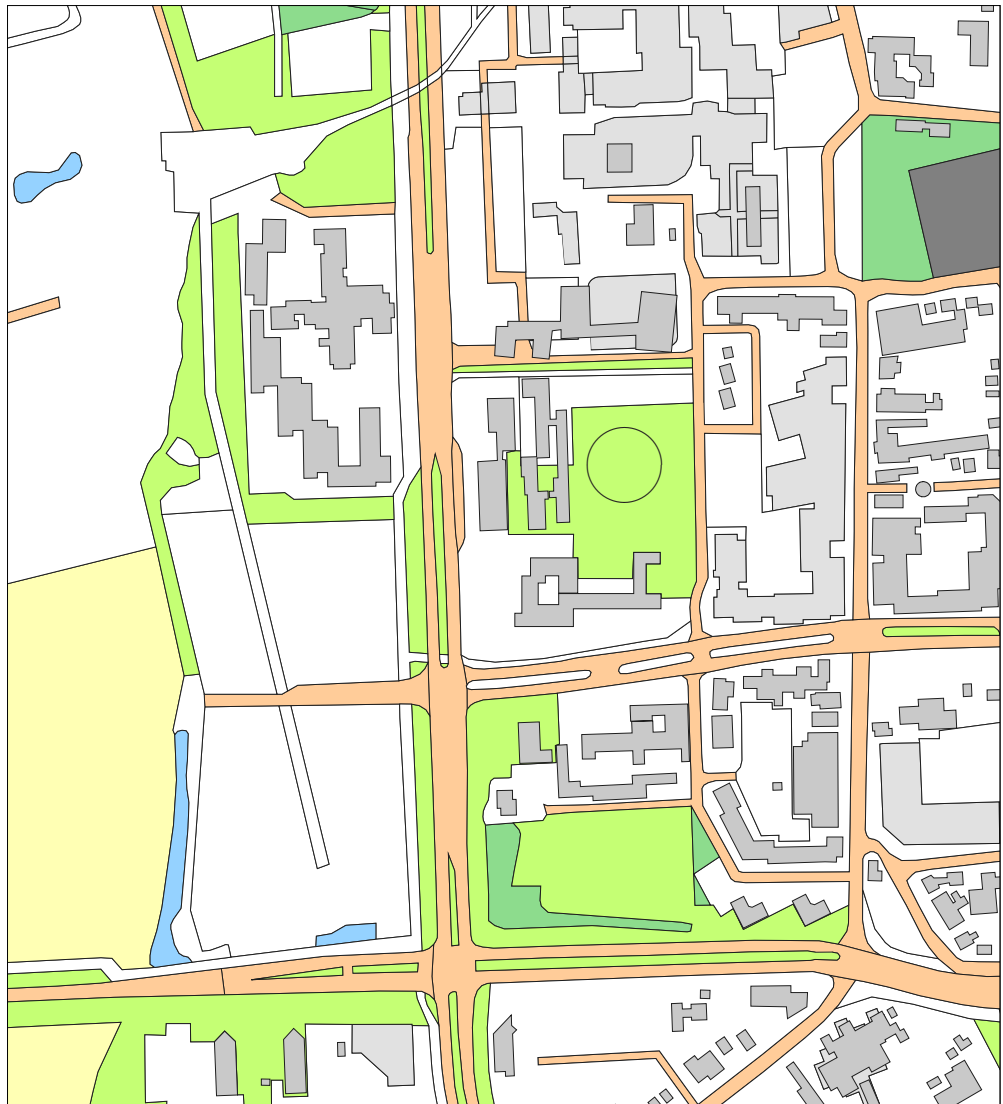
1.5 Werkwijze

Op het voormalige sportterrein zijn twee proefsleuven aangelegd, beide met een afmeting van 50×5 m (afb. 2). Er werd één vlak aangelegd, net onder het esdek. Dit vlak is getekend (schaal 1:50), waar nodig gefotografeerd en de hoogte van het vlak en de aanwezige grondsporen ten opzichte van het NAP is bepaald. Een deel van de sporen is gecoupeerd (10%), om de aard, kwaliteit en de resterende diepte van de sporen te bepalen. Na afloop zijn de proefsleuven weer dichtgegooid.

2 Resultaten

In proefsleuf 1 zijn enige mogelijke paalsporen aangetroffen. Van deze sporen zijn er zes gecoupeerd. Twee hiervan bleken inderdaad paalsporen te zijn (sporen 28 en 59), de overige vier waren natuurlijke verstoringen. De resterende diepte van de paalsporen was 15–20 cm. De westhelft van proefsleuf 2 bleek verstoord te zijn. In het oostelijk deel van de proefsleuf is één mogelijk paalspoor aangetroffen (spoor 9). Het spoor had een diepte van 15 cm (afb. 3). In geen van beide proefsleuven zijn vondsten aangetroffen. De gemiddelde vlakhoogte in de proefsleuven bedroeg 22.50 m +NAP.

Tijdens het onderzoek is gebleken dat terrein 'European' is geëgaliseerd, waarbij vooral op de oostzijde veel grond is opgebracht. Het esdek is onder deze opgebrachte laag nog aanwezig.

Legenda

- GRID_1KM
- HUIZEN
- TOP10**
- bebouwd gebied
- doorgaande wegen
- bos
- bouwland
- weiland
- boomgaard/kwekerij
- heide
- zand
- begraafplaats
- water
- overig bodemgebruik
- PROVINCIES

0 100 m

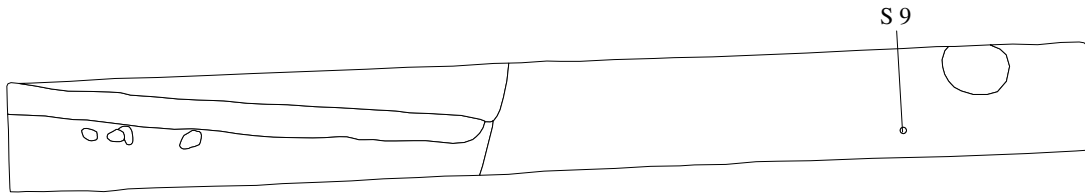
ROB
ArchisII

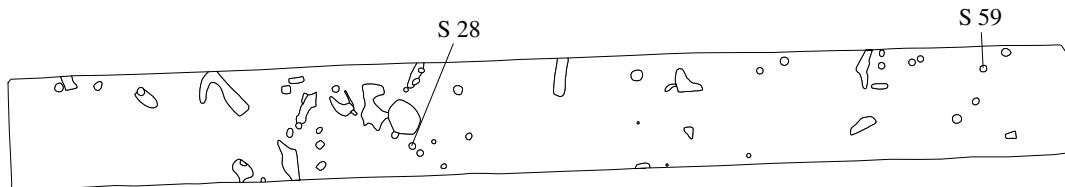
Afbeelding 1 De ligging van het onderzoeksgebied (cirkel).

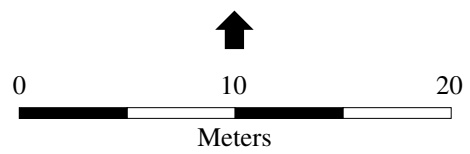
Afbeelding 2 Puttenkaart. Kaart: M.J.M. de Wit.

Proefsleuf 2

Proefsleuf 1

Afbeelding 3 De proefsleuven met de sporen. Kaart: B. Schomaker.

3 Conclusies

Het archeologisch vervolgonderzoek op terrein European heeft weinig resultaat opgeleverd. In de twee proefsleuven is een klein aantal paalsporen aangetroffen. De meeste grondsporen die in de proefsleuven werden gevonden, bleken van natuurlijke aard te zijn of betroffen recente verstoringen. Er zijn geen vondsten gedaan.

Op de in paragraaf 1.4 gestelde onderzoeksvragen kan geen goed antwoord worden gegeven. Met betrekking tot de vondsten op de Noordbarger es kan gesteld worden dat, indien beide terreinen met elkaar in verband kunnen worden gebracht, 'European' duidelijk een randzone is van de bewoning op de Noordbarger es, wellicht een *off-site* terrein.

4 Aanbeveling

Gezien de magere resultaten van het archeologisch inventariserend veldonderzoek op terrein European, wordt de gemeente Emmen aangeraden geen verder onderzoek op deze locatie te laten plaatsvinden.

Literatuur

- Wit, M.J.M. de (red.), in voorbereiding. *ARC-Rapporten 2002*. Groningen (ARC-Publicaties 80).
- Wit, M.J.M. de, 1999. *Archeologisch onderzoek op de Noordbargeres te Emmen, gemeente Emmen*. Groningen (ARC-Publicaties 26). Met bijdragen van M. Essink, C.G. Koopstra & I.-L.M. Stuijts.
- Wit, M.J.M. de, 2002. *Opgravingen op de Noordbarger Es te Emmen (Dr.) in 2000. Een overzicht van drie archeologische onderzoeken*. Groningen (ARC-Publicaties 61). Met bijdragen van G.M.A. Bergsma.